

Отац ВАСИЛИЈЕ*

Монашко ткање на чунку живота

Господ није дошао у свијет да просто побољша услове овоземаљског живота, није дошао да понуди неки нови политички и економски систем, нити да нас научи неком методу за достизање психофизичке равнотеже. Дошао је на победи смрт и да дарује вјечни живот: „Јер тако завоље Бог свијет да је дао Сина свог Јединородног, да ниједан који вјерује у Њега не погине, него да има живот вјечни” (Јн. 3,16). А тај живот вјечни није неко обећање послеисторијске среће, није неко просто надживљење смрти, нити неко продужење без краја овог садашњег живота. Вјечни живот је благодат која освјетљује и осмишљује садашњост и будућност човјекове душе и тијела.

Јављања васкрслог Христа ученицима имају за циљ да им пруже ту сигурност побједе над смрћу.

Христос је васкрсао. „Смрт више не господари Њиме”. Он је савршени Бог, улази и излази кроз затворена врата. Он је савршени Човјек који се може додирнути, који једе и пије као било који од Његових ученика.

**
*

Оно што човјек посједује и што вриједи, нису толико његове тјелесне и интелектуалне способности, колико то да може да постане заједничар Христовог Васкрсења. Да је у стању да умре и да већ од данас живи вјечним животом: „онај који воли душу своју изгубиће је, и онај који мрзи душу своју у овом свијету сачуваће је за живот вјечни” (Јн. 12,25).

Монах, предајући се потпуно Богу, свједочи, доживљава и открива једну истину и радост: „који изгуби добија . . .” Отуда је живот монаха — губитак и опет проналазак, приобрећење.

Православни монах није просто „мистичар”. Он не спада у оне који покушавају да преко неке одређене дијете или технике постигну високи степен самосавладавања и аскетских подвига. Јер сваки људски труд, сам за себе, припада овоме вијеку и као такав је безначајан и неспособан да победи смрт, било у монаху било у брату.

* О. Василије је игуман манастира Ставрониките у Светој Гори. Овај чланак, који је на српски превео јеромонах др Амфилохије Радовић, прочитан је као предавање на трећем конгресу православне омладине Западне Европе у Дижону у септембру 1974. г.

Заиста, тајна православног монаха је тајна васкрслог човјека.

Његово послање није да измишља нове идеје, нити да употребљава своје способности на организацију нечега; он је позван да буде свједок својим животом — да је смрт побијеђена. То пак остварује се сахрањивањем себе самога у земљу, као сјемена.

Зато, кад је једном неки млади монах рекао свом старцу: видим да ми се ум налази непрестано у Богу, он му одговори: то да ти мислиш стално на Бога није нешто особито велико. Оно што је важно то је — да сматраш и осјећаш себе нижим од сваког бића.

Старац му тако открива друге димензије живота. На мјесто простог размишљања и уперености мисли на Бога, призива га на потпуно приношење свога бића, на смирење које је истинска смрт, али истовремено и васкрсење у нови смирени и свесилни живот.

На универзитету Пустине (тако Оци назваше монаштво) подвижници не уче, већ примају на дар све што је божанско. Не замарају ум свој или тијело своје, него жртвују цијело биће своје. „Да нисам све разрушио, не бих био у стању да себе саградим“.

Истински монах је васкрсли из мртвих, образ и слика васкрслога Христа. Он открива да духовно не значи нематеријално, нити плотско — тјелесно. Духовно је све оно (било материјално или нематеријално) што је освећено тајном Крста и Васкрсења; све преображено нествореном божанском енергијом.

Тако монах открива духовно послање и назначење створенога и тјелеснога. И истовремено јавља и свједочи опипљивост нематеријалнога и нестворенога.

Монах је ожењен са тајном светодејствовања спасења свих створења унутар Православне Цркве.

На један особити начин он се бави свим и — ничим. Он је „од свега одвојени и свима сједињени“. Појам „специјализације“ по природи му је туђ. Нити је за једно „специјализован“, нити је за друго незаинтересован. Све га интересује.

Оно што је важно за монаха и што га осветљује, што му открива предмет његовог интересовања, то је: мјесто и положај сваке појединачне ствари у преображеној стварности, унутар божанске Литургије спасења свега створенога.

Интересује га откривење и познање тог свесабирајућег начела које се дотиче свега што постоји. Зато, све што је преображено (све што саборно има удела у свеспаситељној божанској енергији) — подједнако га занима. Помаже му да упозна самог себе и да нађе рјешење за сваки проблем који искрсне пред њега.

Ево шта пише један такав монах:

„Није мој посао да зграде зидам и украшујем. Чак ни то да читам и пишем.

Шта је онда моје послање?

— Да, ако је могуће, умрем у Богу. Тек тада истински живим, и друга сила ме покреће.

— Тек тада могу слободно све да радим (и да копам, и да читам, и да пишем) а да притом нисам за било шта везан. Тада се могу свим бавити, под условом да кроз све и у свему спокојно ловим

једну једину ствар. Да пустим да све, свака „брига“, кроз мене слободно прође, — чекајући Јединога који свему даје вредност. Кад градиш ради грађења — гроб свој градиш. Кад пишеш ради писања — плетеш мртвачки покров свој.

Кад живиш, дишеш, тражећи милост Божју, онда се изаткива око тебе рухо нетрулежности, и раба у теби сладост небеске утјехе.

Само зидање и писање су другостепеног значаја”.

Циљ монаховог живота није да постигне личну сконцентрисаност или напредак, него да буде служитељ тајне спасења, тиме што не живи за себе него за Онога који је за нас умро и васкрсао. И за сву браћу.

То је могуће постићи зато што монах не живи по жељама срца свога, него како Црква жели и налаже.

Монашки постриг улазак у монашки живот, врши се на божанској Литургији.

Будући монах оставља себе самог пред светим Жртвеником. Прима га једно свето Братство. Свето је јер је положило на истом том светом Жртвенику сав свој живот, планове и наде.

Као што претварање хлеба и вина у Тијело и Крв Христову не зависи од свештеникове врлине, него од благодати свештенства у коју је свештеник обучен, тако и у монашком животу и владању одлучујућу улогу не игра способност или карактер игумана или братије, већ Дух Предања који води и руководи.

Кроз све Свете Оце се провлачи једна једина и иста златна жица: сви воде истом циљу — слободи Светога Духа. Сваки говори на себи својствен начин. Изражава свој опит. Подвлачи оно што је сам доживео. И све то духонадахнуто мноштво, које је живјело у разним мјестима и разним временима, сачињава један свехармонични глас простоте који пјева једну химну око престола Јагњетова. Пјева сада и у вјечност. Овдје и на сваком мјесту. Пјева је у литургијском простору живота, слободном од преграде сићушности и пролазне саможивости.

Тако та надвремена и свеблага Сила, која је све из ничега створила: она освећује свете дарове на светом Престолу, сабира сабор Светих Отаца, освећује монаха који се приноси на жртву, узима у своје руке и прима на себе уређење и живот сваке монашке заједнице.

Сав живот нас монаха се окреће око Бога. Он је вријеме наше, Он и све бриге наше. Наше тјелесне моћи, и „првине” нашег ума, њему се приносе. Богослужење, читање, молитва сачињавају смисао нашег подвига и стожер око кога се окрећемо. Божанска Литургија представља срце нашег организма, компонује наш лични живот и живот наше заједнице.

Архитектонски, манастир је саграђен да служи светој Литургији. Он је, могло би се рећи, архитектонски пјевана божанствена Литургија.

Око храма, као Херувими и Серафими: собе, ћелије, трпезарија, библиотека; област на коју се Св. Литургија проширује и преноси у току 24 сата.

Свака ствар се налази на свом мјесту, по литургијском поретку распоређена. Отуда онај који живи по манастирском програму, који корача по ходницима манастира, осјећа да се непрестано окреће око „јединога на потребу”. Његове мисли и трудови, бол и радост, његова душа и тијело, — све се то креће унутар божанствене Литургије манастирског живота, која се приноси и служи за сву васељену.

Имаш утисак да је и тај живот и то здање — жива икона Христовог Васкрсења. Као што је Христос Својим Васкрсењем разорио врата смрти, и извео на свјетлост ведрине и спасења прворођене, и сва кољена у окове окованих, — тако и божанствена Литургија: узводи сав наш живот горњем Царству; а Храм, својим обликом, сав манастир, — свјетлости и тишини освећења.

Овај Крстоваскрсни карактер живота свуда се простире.

Свака утјеха и благодат у Православљу и монаштву даје се послужењу смрти.

Утјеха значи превазилажење смрти у свим облицима живота.

Ово можемо наћи и у дугим монашким богослужењима, постовима, у свој вјештини подвижничког живљења. Оно што је православно — тешко је? Строго је? Превазилази људске моћи? — Кад се споља посматра — тако изгледа. Дјелимично — тако је и по својој суштини („Монах је стално приморавање и подстицање природе”, каже св. Јован Лествичник). Но, ипак, оно не зна шта је незнање, ма колико мрачно се приказивало, никад није загушљиво и неприродно.

Зашто? Зато што, на крају, из великог труда, подвига, бдења које често превазилази људске моћи, — изниче нова младица, нетрулежна, неувенива, која доноси стоструки плод. А онда? — Онда благосиљаш трудове и болове. Све жртвујеш. Јер радост ова која румени, свјетлост је будућега вијека, која освјетљује, орадостњује и животвори садашњост и будућност. Тако тражиш спонтано у пројекту још теже подвиге, још дубљи мрак, још већу усамљеност да би стигао до непостидне утјехе, незалазне свјетлости, и свега онога што орођује и сједињује Човјека са свим и сваким.

Подвижници таквог соја долазе до тога да примају са захвалношћу и благодарношћу страдања и патње, или презрење и понижења људска, јер се тако ослобађају од преварних утјеха овог свијета и постају још од сада заједничари вјечне Славе Господње.

Св. Симеон Нови Богослов нам открива своју душу: „За ништа сам сматрао искушења и невоље које су ме сналазиле, погледајући не будућу, но садашњу славу Господа нашег Исуса Христа”.

Један карактеристичан догађај и примјер тога: у наш манастир навраћа понекад један стари Пустинјак да тражи помоћ. Са оним што добије прихрањује себе и помаже и друге старије од себе. Дође тако једног дана у уобичајену посјету, па ће рећи једном од манастирске браће:

„Надам се да се не љутиш што долазим и тражим помоћ. Ако се љутиш, није важно — могу и да не долазим више. То нек те не

жалости, јер монах личи на пса. Ако га удариш и отјераш — добро си урадио. Ако га не удариш него му даш парче хљеба, и то је добро”.

Овај старац, иако је превалио седамдесет пету, ни од кога не тражи да му указује поштовање. Сам себе сматра за пса. До земље се клања свима и од свих тражи благослов, па било да се ради о монасима, послушницима или поклоницима.

Обукао се, међутим, у такву неизрециву радост, тако да је сваки његов долазак у манастир читав празник. Сви, и монаси и поклоници, скупљамо се око њега, да чујемо ријечи благодати које излазе из уста његових, да се освијетлимо радошћу која зрачи са његовог лица, иако он сам свега тога није свјестан. Личи на онога Старца који је тражио од Бога да га не прослави на земљу, и толико му се сијаше лице, да нико није био у стању да погледа на њега!

Осјећаш да у овим смиреним душама које зраче од радости, светодјејствују непрестано двије врлине: тајна покајања и тајна љубави.

То су покајници, не разочарани очајници.

Господње „покајте се” не значи једном се покајати, не значи ни повремено кајање (то може бити само почетак његов): сав живот треба да постане покајање. Став и непрестано стање човјеково треба да буду покајни и пуни скрушености. Све што ради и све што мисли да буде натопљено скрушеном нарављу. Још више: смирење је једино истинско пиће за сво његово биће.

Тајна покајања и скрушености, и усправљања снагом друге Силе, треба да дјејствује сваког трена. Сваког момента ти који си пао треба да осјећаш да те Он подиже.

Да осјећаш да си ти пад а Он Васкрсење. Да си небиће а Он Биће. И да те је по неизмјерној милости привео у биће, и подигао те палоба, васкрсавајући те непрестано. Тако, кроз сазријевање духа покајања у нама, ми „стално носимо на тијелу смрт Господа Исуса, да би се и живот Исусов на тијелу нашем показао” (2 Кор. 4, 10).

Монашки живот је истовремено Велики Петак и Недјеља Васкрсења. Они стално доживљавају и живе „живоносно умртвење”, „радостотворни плач”.

Као што су осјетљиви на покајање, тако су осјетљиви и на љубав. И оваје виде пут жртве који води директно и сигурно у вјечни живот. Никакав труд, учињен из љубави према Богу, не пропада. Све оно што се даје, што се губи, давано брату из љубави, чува се и спасава, остајући недирнуто и умножено у вјечности.

Други није просто неопходни сапутник у животу, већ је неодјеливи елемент нашег духовног самосазнања. Само изгубљен ради Бога и ради брата, човјек је у стању да нађе самог себе, правог себе и своје истинске размјере: „Онај који изгуби... наћи ће”. Само тако се усправља у њему Богочовјечанско и неограничено величанство Човјека. Тек тада човјек осјећа да су темељи на којима почива — непоколебиви. А темељи су: смрт, исчезавање. Антрополошка пак стварност у којој, од тог момента (умирања) па надаље, живи нови човјек јесте — свепрожимајућа благодат.

Непропадлива плата за дату чашу хладне воде брату то је — нова Тројична савјест човјекова која се рађа у њему. Други није

граница која ограничава нашу личност, која затвара наш простор и хоризонте или једноставно ласка нашој сујети. Он није мртвачко платно које обмотава нашу мртву усамљеност. Није „пакао“. Други је сопствени, нама својствени предео живота, најдрагоценији и нај-аутентичнији ја сам, који нам дарује — кроз наше приношене њему — појам и стварност вјечног живота, који је већ почео: „Ми знамо да пријеђосмо из смрти у живот, јер љубимо браћу“ (I Јов, 3, 14).

Кад се приближиш једном зрелом монаху, не налазиш код њега ништа надчовјечанско, ништа што зачуђава и ствара вртоглавицу. Све је код таквих дубоко људско, смирено и носи у себи спокојство и утјеху. Поред свег свог подвига и самовања они се нијесу удаљили од човјека, вратили су му се. Загрлили су све људе и све њихове болове.

И духовни напредак монахов не зависи од тога колико је постио и злопатио се, него од тога до које мјере је постао заједничар благодати Духа Утјешитеља, колико је спокојства задобио и колико је у стању да буде духовни мир и брату човјеку.

Братству једног манастира дође помисао да превазилазе по врлини друге монахе зато што упражњавају више од њих молитву Исусову.

Кад упиташе у вези тога једног опитног Старца, он рече: „Не говорите ми колико су бројаница избројали и колико Исусових молитава прочитали. Друга ствар мене интересује: да ли је неки од њих, који је духовно напредовао, у стању да схвати савременог уморног човјека, да утјеши ожалошћенога? Да ли је у стању да ослободи од ђаволских мрежа оног који се у њих заплео? Ако је у стању да то уради, ако је у стању да подари духовни мир брату и да пробуди у њему љубав за живот, да га научи да се радује и благодари Богу, то је знак да је тај монах стварно напредовао духовно“.

Овај став Светогорског Старца је врло карактеристичан. Показује колико је монаштво човјекољубиво. Све мјери мјером љубави, саборним спасењем свих, а не фантастичним срећивањем сваког појединачно.

Свјетлост којом зрачи истински монах има снагу откривења у себи. Личи на долазак Господа: „Ако вам дакле кажу: ево га у пустињи, не излазите; ево га у собама, не вјерујте. Јер као што муња излази од истока и показује се до запада, тако ће бити долазак Сина Човјечјега!“ (Мт. 24, 26—27). Монах не заповиједа: радите ово или оно по људски, не предлаже неки свој план, нити излаже своје мишљење него излива из себе утјеху. Са њим се осјећаш бскрајно спокојан и сигуран. Све се испуњава свјетлости. Твоје недоумице се разрешују без ријечи. Волиш Христа, живот. Не бојиш се смрти.

Такви монаси, непознати, безимени, пуни свјетлости — постоје. Познајем једнога од њих. Блиста и прелива се — ето израза који донекле изражава истину о њему.

Посједује ризницу неизрециве радости у земљаном сасуду, малом и ломком. И радост се излива, испуњавајући све около. Шири се свуда као миомир. Свјетлост зрачи из његовог бића. Радовање превазилази његове моћи, растапа срце његово, те плаче, виче, скаче.

И кад говори и кад ћути; и кад спава и кад је будан; и кад је присутан и кад је отсутан: увијек исто говори, има исти идентитет, привлачност и силу. Присуство његово или сјећање на њега; осјећање да је негдаје близу или сами факат да постоји: предаје, зрачи нешто друго, нетварно, спокојно, продорно. То (друго) обнавља човјека. Смирује његове живце. Гаси његов гњев. Просвјетљује његов ум. Окриљује наде његове. Припрема за духовну борбу, која доноси тишину и мир свему народу. Ту се непрестано рађа нешто што је предвечно и непокретно. Происходи нешто што је непресушно и нераздјеливо. У сваком дијелу, у сваком парчету постоји тајна цјелоснога, и то цјелосно стално бива нешто друго, ново обновљено, први пут чувено и виђено. Свима говори исто, и сваки узима оно што тражи, оно у чему оскудева. Није значајно толико оно што каже, колико дух који извире и предаје се оним што говори. Дух потстиче, покреће срце његово и језик његов. Дух дотјерује његову реченицу и изображава коцкице његових ријечи.

Он је свирала, лира Духа, која цјелосно трепери и бруји од Његовог наитија. Зато и мелодија коју производи та лира привлачи и преноси у непознату земљу. Сведубински људска: очовјечује човјека. Он све проблеме решава уједно.

Он је задобио рај — крвљу својом. Од себе је направио риту, подерао себе, дао, свима раздијелио.

Сад се са лакоћом креће свуда и у свему, на начин на који се нико други не креће. Свуд налази дом свој, јер је свагда спаљивао ћелију своју — из љубави према другоме. Гађе год ступи ногом, свуд налази чврсту стијену, јер се сагнуо и пустио другога да пређе преко њега. Увијек му је израз какав треба, и увијек налази потребну слику за своју ријеч јер никога није обмануо, никога није ранио, ни на једно створење није згазио. Ублажио је рану и бол свега свијета.

Глас му препукнуо, дах испрекидан, руке дрхте а ноге се преплићу. И опет, стоји чврсто. Гази непоколебиво. Корача без препрека. Види, иде напријед, воли. Слободан је. Он је човјек будућег вијека, управо зато и једини који исправно говори о овом вијеку. „Они који мисле да су стубови” не примјећују га, а он види и запажа све и свакога.

Он је мјесто гађе сунце грије, спокојство, богатство чистоте. Преизобиље плодне дјевствености. Сво његово тијело се осмјехује свето изнутра. Зрачи свјетлост и сладост. Прољетни је дан са много повјетарца, свјежег, лаког, чистог као суза, натовареног са мирисима животодајним и широм донесеним са процвјеталих удолина срца његовог и из одаја светих и свијетлих помисли његових.

У његовој близини се очишћујеш, облачиш у благодат једну за другом. Овај човјек је икона богословља, светости, откривење сједињења двеју природа у Христу.

Његово тијело се храни, одржава у овом животу — духовним опитима. Небеска маџа — храни тијело његово, испуњује срце његово, сабира кости његове

Познаје Бога, како каже божанствена Литургија, страшног и Човјекољубивог. Слабачак је, као од паучине изаткан, но, ипак, све-

моћан. Прима таласе благодати који превазилазе његове моћи. Његов земљани сасуд није у стању да издржи. Излива се, постаје огањ. Све у њему и око њега постаје — свјетлост неприступна. Океан је свјетлости, у коме можеш пливати доживотно, у коме плива и спасава се твар и сва историја.

Дух нетварни који се настањује у дубинама бића његовог оштаствљује све у њему и око њега: опипљивије и стварније од предјела који нас окружује. Чак је и тијело његово прозирно, пуно свјетлости.

Он је природан и светац. Савршен човјек и савршен Бог по благодати.

Ничега лажног код себе нема. Он не прави, него рађа, исходи. Не говори, него твори. Не ставља примједбе, — воли.

Сва његова мисао је дјело, акција. Ријечи његово стваралаштво. Његово одсуство — све испуњава (по благодати). Његово присуство све смјешта (по благодати). Посједује особито схватање живота, свијета, отстојања.

У свијету га нема, и истовремено га сабира, организује, обједињује („молитвама твојим си утврдио васељену”).

Не потпада под обична правила. Ако га гађаш, стријеле твоје га не налазе. За њих је непостојећи. Ако га тражиш, ма гдје се ти налазио, уз тебе је. Само за тебе живи. Сваког момента извире из дубина лик његов, језик његов, његово појимање свијета. И то тиме што заходи живот његов, губи се тијело његово, бјежи, одуховљује се биће његово, изаткива се и добија вриједност плот његова.

„Постадох заједничар образа и не сачувах; постаје заједничар Он (Господ) моје плоти, да би и образ спасио и плот обесмртио (РГ. 36, 325С).

Налазећи се пред њим појимаш Богословље св. Григорија Паламе. Осјећаш да се из суштине Светости његове, за тебе неприступне, излива и истиче непрестано и неисцрпно неописива Благодат која допире до тебе, до душе твоје и духа, — као свјетлост животворна.

И као што сунце даје могућност живота свој твари, тако и ова свјетлост монаха отвара могућности за процветање живота у сваком човјеку.

Не ограничава. Не врши неку специјалну мобилизацију. Не затвара хоризонте. Не организује на људски начин. Помаже сваког појединачно да нађе самог себе. Помаже сваког да заволи свој живот, водећи незалазној Светлости.

Сви се њему исповиједају. И он се пред свима исповиједа. Нико се не устручава да му повјери сваку па и најскривенију тајну свога срца. Напротив, отвара срце своје са повјерењем пред њим, као што цвијет отвара круницу своју пред сунцем. А и он се никога не боји што ће сазнати тајне његове душе. Шта више, често поставља завјесу ћутања између узаврелог и пресвијетлог бића свога и слабих чула његовог посјетиоца, да не би посјетилац с видом и свјетлост изгубио. Пушта нежно и бешумно топлину сјаја, да омекша, да освијетли, да утјешу, и да орадости човјека, брата његовог, створеног „по образу” Божјем.

Не плаши те са његовим аскетским подвизима, него ти предаје духовну мирноћу, кроз претакање љубави Божје у којој он живи даноноћно.

За вријеме вашег заједничког разговора врло је благородан и пажљив. Зна, види, воли. Осјећа какав ће бити исход ствари. И тако дјелује, у тој и таквој клими пуноће истине (о животу и човјеку).

Разоткрива твоје тешкоће једну за другом у потпуној природној атмосфери. Не боли те операција која се врши на теби. Други је осјећао прије тебе, за тебе, болове — Господ Христос. Сад се налазиш на мјесту покоја кога донесе бол Његов. „Јер, где, дође Крстом радост свему свијету”.

Оставља те да сам видиш, да све то свариш. Сваки пут у току вашег сусрета, пита те како се осјећаш.

Примјећујеш да те он само помаже, са расуђивањем. Не интервенише на груб начин. Не намеће се магично. Открива ти природно функционисање твога бића. Оставља ти пуну слободу. И постајеш заробљеник истине, слободе, стварности онаква каква је. И одлазиш утјешен, ослобођен од мрака, умирен, окрепљен. Напушташ га и одлазиш на свој посао, идеш гдје хоћеш, и опет, остајеш ту за свагда.

Пупчана врпца наде веже твоје духовно биће са тим мјестом, тренутком, лицем, опитом. И врпца та — матерински храни, оживљује, обликује у материци Цркве духовно новорођенче, новог човјека који се зачиње и рађа Духом Светим.

Налазећи се поред њега осјећаш да су древни Светитељи истински живи, као што је и овај древан и мртав за свијет и живи на други начин, с нама, у Духу Светом. Тиме свједочи да нас никад неће оставити. Пред њим осјећаш да си стигао на последњи судњи дан. Суди те.

Суди ти љубав његова које нијеси достојан. Продорност, његово чисто око које те не осуђује. Осјећаш какав ће бити суд Божји. Осјећаш како се хришћански објашњава бесмртност душе. Каква ће бити васкрсла тијела. Садашњост и будућност се објашњавају не размишљањима, већ јављањем, откривањем живота. Налазиш се пред Богојављењем.

Твој живот задобија једну другу есхатолошку димензију. И људска топлина и нада испуњавају последњу тајну живота.

**
*

Присуство древних Светитеља је опипљиво. Исто тако и благодат нових превасходи историју и води нас од данас до вјечности. Било да живе било да умиру свједоче Силу Васкрсења. Откривају људско величанство, незалазну свјетлост Царства, због које смо створени. Показују нам да не постоји разлика старог и новог у Цркви, у Тијелу Васкрслога Христа, које „све твори новим”.

Један млади монах написа за једног духовног Старца:

„Читам Авву Исака. Налазим у њему нешто истинско, херојско, духовно. Нешто што превазилази вријеме и простор. Осјећам га као глас који је по први пут одјекнуо у непознатој и затвореној унутрашњости бића мога. Иако тако временски и просторно удаљен од мене, ипак дође у дом душе моје. У једном моменту духовног мира — про-

говори ми. Сједи заједно са мном. Премда сам толико других ствари прочитао, иако сам се са толико људи срео (или су и данас у мојој близини), ипак, нико од њих није имао такво расуђивање. Ипак, нико од њих не открих тако дубоко одаје моје душе. Или да се јасније изразим: Нико ми не показа братски, пријатељски, да у мени — у мојој људској природи — постоји и таква двер. Двер која се отвара према простору отвореном, бескрајном. И нико ми не рече ту неизрециву, несањану тајну, да овај свијет сав припада — Човјеку.

Први пут осјећам свети понос, дивљење за човјечанску (боље рећи *богочовјечанску*) природу.

То ми подари као божански благослов присутност једног Светитеља, одељеног од свијета и греховне помрачености.

Он припада људској природи. То ме радује. Уживам у добротинству његовог благослова. Будући исте природе врши ми битијно трансфузију живоносне крви своје слободе. Открива ми истинског човјека. Својим присуством ми говори, што и сам осјећам, да смо заједно. Није нешто туђе за мене. Он је ја сам, и то најистинскији. „Цвијет је чисти људске природе”.

Сад можемо да завршимо сјећајући се утјешног Слова Пророка Божјег Исаије:

„Овако говори Господ: блажен је онај који има сјеме на Сиону и сроднике у Јерусалиму”.

А и ми сви можемо рећи да смо блажени, јер имамо на Сиону Православља (Света Гора) сјеме Светих Подвижника. И у горњем Јерусалиму имамо толико својти и сродника. Они живе за нас и представљају свјетлост и наду наше садашњости и наше будућности.

Summary

Fr. Basilios

ON MONASTIC LIFE ON THE MOUNT ATHOS

The young hegoumen of the Athos Stavronikita Monastery held a lecture on this subject at the Assembly of the Orthodox Youth of Western Europe in Dijon in September, 1974, which we publish here.

He presents here some aspects of the spiritual experience of the Athos monasticism, which continues the true spiritual traditions of the Orthodox East: repentance, re-birth, humiliation, transformation, love, prayer, attainment of the grace, illumination, deification. He also puts forth some actual examples of life and thought of some Athos monks — starets and goes on to speak about the ascetic-liturgical character of the Athos monasticism today in a very plastic and vivid way, a rather comprehensible and attractive one for the contemporary reader.